RUSKI INWALID

N°. 128.

WTOREK 5. Czerwca 1817.

CZYLI

WIADOMOŚĆI WOJENNE.

Zawarcie. Wiadomości kraiowe: s Peterzburga. Królewstwo Polskie. — Wiadomości zagraniczne: Niemcy. Niderlandy. — Rozmaite wiadomości. — Wiadomości naynówsze. — Sprostowanie. — Doniesienie.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

S Peterzburga, 5. Czerwca.

Dnia 7. Maia wyszedł tu Naywyższy Manifest przez który Cesarz Jmść rozważywszy potrzebę dania handlowi swobodnieyszych ruchów w obrótach pieniężnych i rozmaitych rozrachunkach kommercyinych, ustanowić raczył Bank handlowy.

Królewstwo Polskie.

Z Warszawy, 31. Maia.

(z Dziennika Praw.)

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego
etc. etc. etc.

NAMIESTNIK *Królewski w Radzie Stanu.*

Zważywszy, iż w stosunku do umowy, iaka między Kommissarzem Królewsko-Polskim, a Kommissarzem Królewsko-Pruskim w dniu 22. Marca roku bieżącego zawartą została, punkt iey pierwszy dopełnionym iuż został; zważywszy, iż wykonanie punktu drugiego oneyże nieodzownie potrzebném iest, na przedstawienie Kommissyi Rządowey Przychodów i Skarbu, roztrząsnąwszy zarazem osnowę rapportu Kommissarza w dniu 24. zeszłego miesiąca w tey mierze Nam zdanego, postanowiliśmy i stanowiemy co następuie:

Art. 1. Dyrekcyia Jeneralna funduszów Konwencyią Wiedeńską na rzecz Skarbu Królestwa Polskiego przekazanych, wyda niezwłocznie do wszystkich w ogół właścicieli dóbr Tabellą Nr. 1. przez wspólnych Kommissarzy podpisaną wyszczególnionych, odezwę podług załączoney tu formy, i ogłosi takową tak przez gazety Warszawskie, iako też przez Dzienniki Woiewódzkie. — W skutku zaś ogłoszenia takowego, prześle każdemu z wymienionych właścicieli dóbr, szczegółowe wezwanie, obeymuiące zarazem obrachunek dokładny należności od tychże właścicieli dóbr przypadaiącey. Wezwania takowe szczegółowe odesłane bydź winny przez pośrednictwo Trybunałów Wojewódzkich do dóbr odłużonych, i obowiązkiem iest każdego z Trybunałów Woiewódzkich dowody wręczenia iak nayśpiesznicy Dyrekcyi Jeneralney odesłać.

Art. 2. Którenkolwiek z dłużników w czasie pięciomiesięcznym, od dnia wręczenia mu szczegółowego wezwania i obrachunku rachuiąc, nie poda Dyrekcyi Jeneralney i nie udowodni excepcyy swych, ieśliby iakowe miał, przeciw temuż obrachunkowi; tak uważanym bydź winien, iak gdyby przeciw obrachunkowi teyże Dyrekcyi nic wcale do nadmienienia nie miał, i żaden zgoła

względ na czynione późniey excepcyie dawanym nie będzie.

Art. 3. Gdy przed ustanowieniem ostatecznèm powyższego obrachunku, żadne deklaracyie względnie przystępowania do dobrodzieystw przyymowane teraz bydź nie mogą, zaczém w mieysce deklaracyy takowych, obowiązanym iest każden z dłużników chcący uzyskać prawo do tychże dobrodzieystw, iednoroczną prowizyią, iaka od kapitału przez niego dłużnego podług osnowy pierwiastkowego obligu należy się, naydaley w ciągu miesięcy pięciu, od daty wręczonego szczegółowego wezwania rachuiąc, do Kassy Jeneralney poborów Królestwa Polskiego w Warszawie wnieść i zapłacić, a to pod utratą wszelkich zgoła dobrodzieystw.

Art. 4. Kommissyia Rządowa Sprawiedliwości, poleci Sądom Cywilnym, oraz Sądom Pokoiu, aby te z urzędu na to baczność zwracały, iżby nieletni, bezsamowolni, lub też prawem za nieprzytomnych uznani właściciele dóbr, oraz massy pod zbieg wierzycieli poddane, do których dobra długami tabellą Nr. 1. obiętemi obciążone należą, dobrodzieystw dłużnikom summ podobnych dozwolonych nie utracili.

Wykonanie niniejszego Postanowienia Naszego, które w Dzienniku Praw umieszczonèm bydź ma, Kommissyiom Rządowym Sprawiedliwości, oraz Przychodów i Skarbu, niemniey Dyrekcyi Jeneralney Administracyi funduszów Skarbowi Królestwa Polskiego przekazanych, polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 13. Maia 1817 r.

(Podpisano) *Zaiączek.*

Min. Spraw. Wewnę. i Policyi (Podp.) T. *Mostowski.* — Radca Sekret. Stanu Jenerał Brygady (Podp.) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem :
Radca Sekretarz Stanu, Jen. Br.
(Podp.) *Kossecki.*

Zgodno z wypisem :
Minister Sprawiedliwości *W. Sobolewski.*
Zastęp. Sekr. Jener. J. *Hankiewicz.*

Postanowienie Namiestnika Królewskiego w Radzie Stanu o obowiązkach służących.

(Dalszy ciąg.)

§. 57. Wykraczaiący przeciw takowym powinnościom, a w szczególności dopuszczaiący się :

a) zaniedbania w służbie, i nieposłuszeństwa;

b) przeniewierzeń i oszukaństw, chociaż w drobney rzeczy;

c) zuchwalstwa, kłótni, plotek, i obmowy w domu lub za domem;

d) oddalania się z domu bez wiedzy i zezwolenia pana, a tém bardziey przepędzenia nocy za domem;

e) uczęszczania do szynkowni, piiaństwa, i innych obyczayności przeciwnych bałamuctw;

f) nieostrożnego z ogniem obchodzenia się.

Gdy po napomnieniu, i umiarkowaném z strony pana lub pani skarceniu niepoprawionemi się okażą, za każdém do Policyi zaskarżeniem, stosownie do rozpoznanych przewinień, policyynie ukaranemi bydź powinni.

§. 58. Wspólnicy, lub namawiaiący służących do występku, podobnym karom ulegaią.

§. 59. Nikt od służących nie powinien nabywać fantów i rzeczy bez przekonania się, że te są ich własnością.

§. 60. Nabywaiący bez tey ostrożności, nietylko w każdym czasie rzecz pańską, lub iey szacunek panu zwrócić obowiązany, ale nadto w czwórnasób tyle, ile dał za nią, do kassy kar policyynych zapłaci.

§. 61. Nie wolno utrzymuiącym szynki przyymować od służących na skład, w zastaw, a tém bardziey za trunki iakiegokolwiek bądź rodzaiu, i chociażby naymnieyszey wartości fantów i rzeczy, pod karą, oprócz zwrotu tychże, zapłacenia za pierwszą razą złotych Polskich 50 do kassy kar policyynych, za drugą, pod podobną karą pieniężną, i utratą prawa szynkowania.

§. 62. Obostrzenia powyższe §§. 57, 58, 60 i 61 nie wyłączaią dochodzeń i oddzielney odpowiedzialności, ieśli dopełnione wykroczenia są większey wagi, i należą do przypadków, na które prawo kryminalne kary przepisuie.

§. 63. Służący w ciągu swey służby obowiązanym iest bydź troskliwym o dobro pańskie, strzedz całości powierzonych sobie rzeczy, i zapobiegać, ile tylko w iego iest mocy, szkodzie i pokrzywdzeniom pana.

(Dalszy ciąg późniey.)

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Z Wiednia, 25. *Maia.*

Xięstwo Jchmość *Monforscy (Heronim Bonaparte* s swoią małżonką) prosili o pozwolenie Króla Wirtembergskiego, przybycia w granice Państwa iego i zamieszkania tam na zawsze.

Znaiomy *Sawari* Były Francuzki Minister Policyi, dotąd iescze iest w karantynie *w Tryescie.*

Przybył on tam pod cudzym imieniem, odebrano przeto od niego wszystkie papiery w celu przeyrzenia, i odesłane dla wysledzenia do Wiednia.

W tych dniach płynęło po Dunaiu koło Regensburga kilkaset emigrantow, za niemi 22. b. m. iescze kilka rodziu z Badeńskich i Wirtembergskich prowincyi; Wszyscy maią zamiar zamieszkania w Węgrzech.

Powiadaią, iż Pani *Murat* miała zamiar wysłania wkrótce Syna swego starszego *Achillesa* do Ameryki, lecz rząd tuteyszy zgodnie z Angliią nieprzystał nato.

Z Sztutgardu, 25. *Maia.*

Ogłoszono dzisiay postanowienie Królewskie, w którem wyszczegulnione są przepisy tyczące się utrzymania woyska w nalezytey karności, i kary za przestępstwa. Główne punkta postanowienia są takie: 1°. Bicie rózgami w czasie pokoiu za samym tylko roskazem zwierzchności, iest zniesione, i tylko za wyrokiem sądu woiennego w przypadkach prawami oznaczonych może miec mieysce. 2°. Miasto bicia rózgami używanego pierwiey w rozmaitych przestępstwach karności woyskowey, żołnierze ulegać będą karze wzięcia pod *areszt* w rozmaitych iego stopniach według wykroczenia. 3°. Dowodzcy surowe odbieraią przepisy nienadużywania władzy przyzwoitey ich stopniom, w przeznaczaniu kar za wykroczenia.

S Frankfortu, 25. *Maia.*

Na posiedzeniu Seymu Niemieckiego 22. b. m. Prezes Seymu czytał dwa listy Xięcia *Pawła Wirtembergskiego* 15. i 21. miesiąca przysłane razem z spisami listów adressowanych przez niego do Rady Sekretney Króla Wirtembergskiego, i do zgromadzenia Stanow, iako też i odpowiedzi na takowe: Xiąże ten donosi: iż będąc nayblizszym krewnym domu Królewskiego, widzi się zmuszonym nietylko do protestowania się przeciwko konstytucyi podaney przez Króla, ale też i przeciwko ugody familiyney. Obok tego prosił aby pierwsza s protestacyi iego złożona była w Archiwach Seymu. Na takowe prożby i domaganie się Xiążęcia *Pawła* Seym odpowiedział: iż Xiąże będąc poddanym Wirtembergskim niepierwiey przed Seym zanosić może skargi swoie na Króla, aż dowiedzie iż prożby iego w Komitetach u władz Wirtembergskich nieznalazły względu, i odrzucone zostały. Protestacyia zaś przeciwko konstytucyi, która iescze nie istnieie przyiętą bydź niemoże.

NIDERLANDY.

Z Bruxelli, 26. *Maia.*

Xiąże *Wellington* przybył do tey stolicy 20. b. m. w wieczor. Król nasz okazał mu tyle względów ile się tylko okazywać może iednemu z naywiększych bohatyrow czasów naszych. Spodziewaią się, iż Xiąże zabawi tu iescze dni kilka, i że przybycie iego do tuteyszey stolicy miało polityczne przyczyny.

ROZMAITE WIADOMOSCI.

— Król Niderlandski 23. b. m. odwiedził w naywiększym incognito targ na którym się przedaie żywność.

— Piękna Biblioteka P. Makkarty sprzedana za 413,000 franków. Za niektóre rzadkie edycyie Biblii płacono po cztyry i popięć tysięcy franków.

— Jeden Francuz założył w Sztambule za pozwoleniem Sułtana drukarnię, i wydaie w Tureckim i Francuzkim ięzyku Xięgi.

— Przychod Kantonu Jenewskiego na rok teraznieyszy 1817 wynosi 388,566, a wydatki do 462,348 złotych.

— Osoba bezimienna przysłała 5. b. m. do Magistratu Miasta Kazania 1000 rubli z następuiącem pismem: «Proszę, aby Magistrat Kazański « dołączaiące się tu rubli tysiąc rozdał nieszczęśli- « wym rodzinom, które naywięcey ucierpiały « przez pożar. Za co Sam Bóg Jezus Chrystus, « który odkupienie rodzaiu ludzkiego przyiął na « siebie, będzie nagrodą. »

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE NAYNOWSZE.

(Z okrętu przybyłego.)

Z Londynu, 23. *Maia.*

W Gazetach tuteyszych pomieszczone są następuiące doniesienia:

Rewolucyia w Brezylii.

Kontr-Admirał *Harvey* znayduiący się na Fregacie *Tygrys* przybyłey s *Kyts* 24. b. m. do portu tuteyszego, doniosł nam o Rewolucyi iaka się zrobiła napoczątku przeszłego miesiąca w Brezylii. Początek takowey rewolucyi miał mieysce w środku prowincyi *Pernambuko.* Bunty i powstania tak się nagle rozszerzały, iż prawie w iedneyże chwili obiely sześć prowincyi Ameryki Portugalskiey mianowicie: *Para*, *Marignan*, *Siara*, *Rio-Grande*, *Paycabo* i *Tamara.* Powiadaią nawet, iż zamieszania doszły iuż do prowincyi środkowych, i naczelnicy buntownikow zaięli *St. Salvador* i *Baghio.*

Powiadaią, iż nieprzewidziane zdarzenie przy-

śpieszyło wybuchnięcie rewolucyi, czyli raczey wszelkie przedsięwziąć mogące się środki w celu uprzedzenia czyli odwrócenia iey zamachów uczyniło nieużytecznemi. Oficer ieden rzeczywiście należący do śpiska, oskarzony był o zdradę przez swego Pułkownika, rozumieiąc się przeto zginionym zabił Pułkownika na mieyscu. Ten przypadek stał się przyczyną zamieszania między narodem i woyskiem, zabrano natychmiast wszelkę broń, i zawładano okrętami. Gubernator Pernambuko musiał uciec i zamknął się w twierdzy, lecz będąc opuszczony od wszystkich oprócz swoiego sztabu, przymuszony był poddać się; otrzymał iednakże pozwolenie udania się do *Rio-Janeiro*. Za danym znakiem zgromadziło się mnostwo mieszkańców z okolic, zrobiono kongres i ustanowiono tymczasowy Komitet rządzący, pod dyrekcyią główną P. *Dominika Martineza*. Natychmiast ogłoszono iuż przygotowaną konstytucyią, ta czyni rys zupełnie rożniący tę rewolucyią od innych, które wszystkie zwyczaynie idą z mieczem w iednym, a z prawem w ręku drugim! Konstytucyia Stanów ziednaczonych, iak powiadaią była wzorem temu nowemu urzędzeniu.

Bunty takowe powszechnie przypisuią nieporządkowi, który oddawna panował między Narodem i Woyskiem. Woysko się uskarzało, iż nieodbierało ani żołdu, ani furażu, Narod zaś ięczał pod uciążliwemi podatkami, ograniczeniem handlu, i ustawicznemi konskrypciami, nakazywanemi przez rząd w celu zyskania nowych zawojowań w *Paraguay* i na brzegach *Platy*. Zawoiowania takowe narod zawsze miał za niepożyteczne i uciążliwe. Oddalenie się woyska do *Monte Video*, i zwycięstwa otrzymane tam przez insurgentów, niemałą także były przyczyną tak niepomyślnego dla rządu wypadku.

Zdaie się, iż rząd iuż musiał mieć nieiakąś wiadomość o spiskach, które się okazały w prowincyiach północnych; roschodziła się nawet pogłoska, iż woysko miało roskaz odebrania życie 150 ludziom mieszkaiącym w pomienionych prowincyiach, i to właśnie przyspieszyło początek rewolucyynych zamieszek.

Z liczby okrętów zabranych w sekwestr ieden tylko Angielski potrafił umknąć: i on to doniosł nam o tych wypadkach.

To zdarzenie tak wielkiey wagi, nie było oznaczone wielkim krwi rozlewem, niewięcey albowiem iak dziesięć ludzi w samym początku rozruchów utraciło życie.

Prywatne doniesienia s teyże fregaty utrzymuią, iż liczba powstańców w Brezylii coraz się powieksza, i duch rewolucyiny co dzień daley po wszystkich się rozszerza prowincyiach.

Dotąd iescze żaden okręt z Brezylii nieprzyszedł chociaż ich wiele iuż oddawna czekaią. Fregata zaś Rovena donosząca nam o tych wypadkach, wypłynęła s *Pernambuko* 13. Marca, a rewolucyia wybuchnęła 7°. tegoż miesiąca. Niewiadomo czy powstańcy udali się do *Rio-Janeiro*, gdzie iest silny garnizon, powiększey części składaiący się z woysk Niemieckich.

Wiadomości odebrane przez Pułkownika *Allana* od 16. Marca donoszą, iż Jenerał powstańców *St. Martin* zniosł woysko Królewskie, zaiał prowincyią *Chili*, wziął w niewolę tamecznego Gubernatora *Marco del Ponte* i ustanowił rząd tymczasowy pod dozorem *D. Bernardo Ostiggins*.

Sprostowanie.

W Numerze 126 pisma naszego na pierwszey stronnicy w wierszu przedostatnim wydrukowano: w Indyiach wschodnich, należy poprawić w Indyiach zachodnich. — W Numerze 127 na stronnicy czwartey, w kolumnie drugiey, na początku wiersza trzeciego napisano: ułożone, poprawić należy ulżone.
